

Palasin



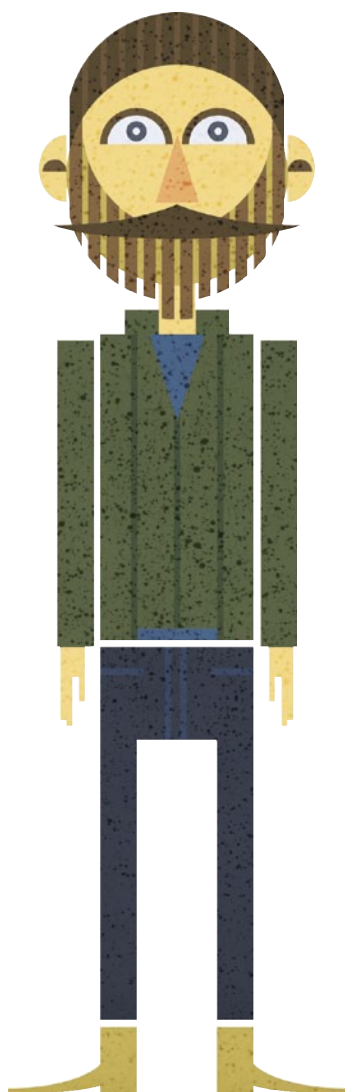
**HELSINKILÄISTEN KIRKKOON
LIITTYNEIDEN PALAUTE**

MINNA RIKKINEN

KIRKKO HELSINGISSÄ -JULKAISUJA 4 . 2016

Palasin

HELSINKILÄISTEN KIRKKOON LIITTYNEIDEN PALAUTE



MINNA RIKKINEN
TT, USKONTOTIETEILIJÄ JA
KIRKKOSOSIOLOGI

KIRKKO HELSINGISSÄ -JULKAISUJA 4 . 2016



KIRKKO HELSINGISSÄ
KYRKAN I HELSINGFORS

ULKOASU: Rik Poppius / Mainostoimisto Poppius & Co
KUVITUS: Rik Poppius / Mainostoimisto Poppius & Co
KÄÄNNÖS: Leif Pietilä
JULKAISIJA: Helsingin seurakuntayhtymä 2016



Tiivistelmä

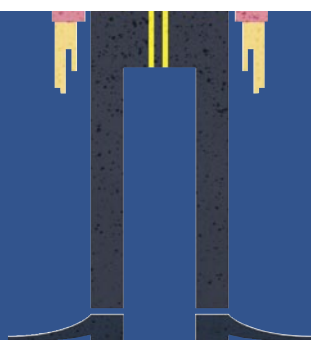
”Palasin” on tutkimus helsinkiläisiin seurakuntiin vuonna 2014 liittyneistä. Kuvaa liittyjistä rakennettiin sähköisen kyselyn vastausten perusteella. Kysely lähetettiin 871 kirkkoon liittyneelle, ja vastaajia oli 251 (vastausprosentti 29 %). Liittyjät ovat pääasiassa palaajia. Heistä 97 % on kuulunut aiemmin kirkkoon. Liittyjät palaavat erilaiseen kirkkoon kuin mistä he erosivat: kirkon suvaitsevaisemmat äänenpainot esimerkiksi seksuaalivähemmistöjä koskien ovat mahdollistaneet uudelleen liittymisen. Kutsu kummiksi on myös merkittävä motiivi kirkon jäsenyyteen.

Liittyjät arvostavat kirkossa eniten auttamistyötä ja heikompiensaisten ja syrjäytyneiden puolesta puhumista julkisuudessa. Kirkollisia toimituksia arvostetaan paljon. Verrattuna suomalaisiin yleensä liittyjät uskovat eri tavoin kuin kirkko opettaa, mutta liittyjät uskovat myös enemmän kristinuskon opettamaan jumalakuvaan. Liittyjien jäsenyys on aktiivista: he rakensivat jäsenyydellään suvaitsevaista ja modernia yhteisöä. Liittyessään seurakuntaan ihmiset kaipaavat kohdatuksi tulemistä. Kohtaaminen merkitsee myös arvostuksen antamista. Ratkaisuja jäsenyyteen liittyen tehdään paljon kirkon julkisuuskuvan ja julkisen keskustelun perusteella. Kirkon on toimittava mediassa aktiivisesti ja rakennettava mielikuvaansa rohkeasti.

Sammanfattning

”Palasin” är en undersökning om personer som anslöt sig till församlingar i Helsingfors år 2014. Bilden av dessa personer byggdes upp med hjälp av svaren på en elektronisk enkät. Enkäten skickades till 871 personer som blivit medlemmar i kyrkan, och den besvarades av 251 personer (svarsprocent 29). De som blivit medlemmar i kyrkan var i huvudsak återvändande; 97 procent av dem hade tidigare hört till kyrkan. De återvänder till en kyrka som är annorlunda än den som de lämnade: de mer toleranta uppfattningarna i kyrkan till exempel i fråga om sexuella minoriteter har gjort det möjligt för dem att återvända. Kallelse till fadder var ett annat viktigt motiv att återvända till kyrkan.

De som blivit medlemmar i kyrkan satte störst värde på kyrkans hjälparbete samt på att kyrkan talar för de missgynnade och utslagna i offentligheten. De kyrkliga förrättningarna uppskattas högt. I en jämförelse med finländare i genomsnitt tror de som gått med i kyrkan på ett annat sätt än kyrkan lär, men fler av dem tror på den gudsbild som kristendomen lär ut. De som gått med i kyrkan är aktiva medlemmar: med sitt medlemskap bygger de upp en tolerant och modern gemenskap. När de kommer till församlingen önskar de bli mötta. Mötet innebär också att man visar uppskattning. Avgöranden i fråga om medlemskapet görs i betydande omfattning utifrån bilden av kyrkan i offentligheten och den offentliga debatten. Kyrkan ska agera aktivt i medierna och modigt bygga upp sin offentliga image.

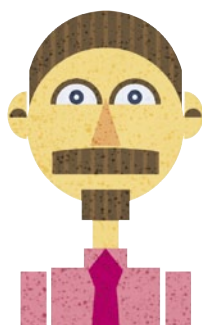
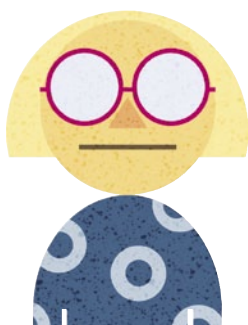
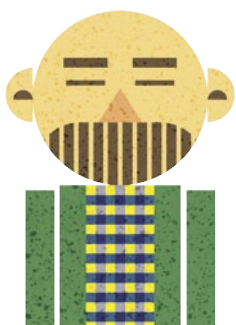


SISÄLLYS



3	TIIVISTELMÄ
5	1. ALUKSI
6	2. AINEISTO
8	3. TUTKIMUKSEN TAVOITE JA MENETELMÄT
9	4. LIITTYMISEN SYYT
18	5. MITEN OTETTIIN VASTAAN?

21	6. JUMALA?
22	7. JÄSENYYDEN TULEVAISUUS?
23	8. MIKÄ KIRKOSSA ON MERKITYKSELLISTÄ?
26	9. TOIVEITA JA TERVEISIÄ?
28	10. POHDITTAVAKSI
29	LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

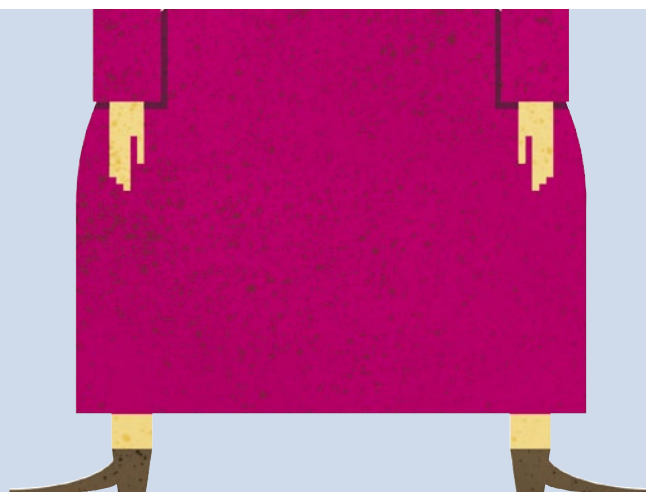




1. Aluksi

Helsingiläisiin seurakuntiin liittyneiden määrä on kasvanut vuosi vuodelta. Keitä liittyjät ovat ja mikä saa heidät liittymään kirkkoon? Tämä tutkimus antaa vastauksia näihin kysymyksiin helsinkiläisten seurakuntien käyttöön, kun niissä mietitään kirkkoon liittymistä ja liittyneiden toiveita kirkolle. Tutkimus on tarkoitettu työvälineeksi ennen kaikkea helsinkiläisten seurakuntien työntekijöille ja luottamushenkilöille. Tutkimusraportissa halutaan antaa ääni kirkkoon liittyneille, heidän motiiveilleen liittyä kirkkoon ja toiveilleen. Millä tavoin seurakuntien työntekijät ja luottamushenkilöt vastaavat liittyjien kysymyksiin ja toiveisiin.

Helsingin seurakuntien jäsenyyden tukihanke tilasi tutkimuksen keväällä 2015. Selvityksen tekijä on uskontotieteilijä ja kirkkososiologi TT **Minna Rikkinen**. Hän on työskennellyt tutkimus-, koulutus- ja asiantuntijatehtävissä Helsingin yliopistossa ja Kirkkohallituksessa sekä tehnyt seurakuntatyötä pappina. Parhaillaan hän toimii ma. kirkkoherrana Padasjoen seurakunnassa. Helsingin seurakuntien osalta tutkimuksen yhteyshenkilöinä ovat toimineet projektipäällikkö **Eeva Salonen** ja nuorten aikuisten pastori **Juha Petterson**.





2. Aineisto

Seurakuntiin täysi-ikäisenä liittyneiden määrä Helsingissä on ollut viime vuosina nousussa (2004 liittyneitä 869, 2009 liittyneitä 1136, 2014 liittyneitä 1676). Liittyjien näkemyksiä liittymisen syistä sekä liittymisen prosessiin liittyvistä kysymyksistä ei kuitenkaan ole aiemmin tutkittu Helsingissä. Tampereella on tutkittu kirkkoon liittymisiä vuosina 1996–2006 (Kauppinen 2008).



Kysely tehtiin syyskuussa 2015. Se lähetettiin 871 vuonna 2014 Helsingissä seurakuntaan liittyneelle ja ainakin vielä kesäkuussa 2015 helsinkiläiseen seurakuntaan kuuluneelle. Kyselyn vastaanottajat olivat vähintään 15-vuotiaita. Vaikka vuoden 2014 aikana liittyi helsinkiläisiin seurakuntiin 2345 ihmistä, heistä sähköpostiyhteystietonsa jättäneitä 15 vuotta täyttäneitä ja edelleen liittymisseurakuntansa jäseniä oli 871.

Mahdolliset Helsingin seurakuntien väliset muutokset eivät olleet yhteystietojen perusteella todennettavissa, ja näin ollen liittymisseurakunnasta toiseen helsinkiläiseen seurakuntaan muuttaneet eivät saaneet kyselyä. Kyselyyn vastanneiden yhteystiedot saatiin käsin poimimalla liittymisen yhteydessä sähköisesti tai käsin täytetystä lomakkeesta, sillä yhteystietoja ei liittymisen yhteydessä tallenneta sähköiseen järjestelmään.

Kyselyyn vastasi 251 ihmistä ja vastausprosentti oli 29. Naisia vastaajista oli 63 %.

TAULUKKO 1. VASTAAJAT SUKUPUOLEN MUKAAN

Mies	Nainen	Ei tiedossa	Yht.
93	156	2	251

Kyselyn yhteydessä tarjottiin mahdollisuutta osallistua työpajaan, jossa käsiteltiin vastanneiden ja helsinkiläisten seurakuntien työntekijöiden kesken liittymisen kysymystä. Työpajaan¹ osallistui seitsemän seurakuntalaista ja 14 kirkon työntekijää. Työpajan antia on käytetty myös aineiston analysoinnissa. Kyselyn ja työpajan lisäksi aineistoa täydennettiin yhdellä haastattelulla.



TAULUKKO 2. KIRKKOON LIITTYNEET JA KYSELYYN VASTANNEET IKÄRYHMITÄIN

ikä	Helsingissä kirkkoon liittyneet 2014		Kyselyyn vastanneet	
	luku- määrä	osuus	luku- määrä	osuus
0–17	669	29 %	3	1 %
18–29	564	24 %	43	17 %
30–39	530	23 %	62	25 %
40–49	206	9 %	48	19 %
50–59	175	7 %	45	18 %
60–	201	9 %	50	20 %
Yht.	2345	100 %	251	100 %

Kyselyyn vastattiin varsin tasaisesti eri ikäryhmistä, lukuun ottamatta nuorimpien (15 vuotta täyttäneet alaikäiset) ikäryhmää, joita vastaanottajissa olikin niukasti. Kyselyyn vastasivat eniten 30–39-vuotiaitten ikäryhmään kuuluvat (25 % vastanneista).

Helsinkiläisiin seurakuntiin liittyjät eivät ole vain syntyperäisiä suomalaisia. Monikulttuurisuuden teemaa tarkastellaan parhaillaan Helsingin seurakuntayhtymässä kansainvälisen työn puitteissa tehtävässä selvityksessä. Sähköpostiosoitteen jättäneissä liittyneissä heitä oli vain vähän.

Selvityksen aineisto kerättiin sähköisellä kyselyllä, jossa on sekä avoimia että suljettuja kysymyksiä.

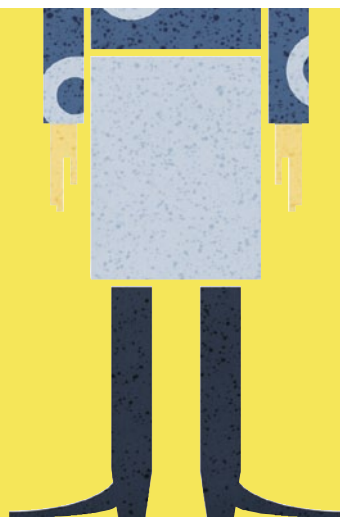
Kysely toteutettiin suomenkielisenä, mutta avoimiin kysymyksiin oli mahdollista vastata myös ruotsin kielellä. Kyselyssä ei kysytty vastaajien seurakuntaa – ensisijaisesti siitä syystä, että aina liittyjät eivät tiedosta omaa seurakuntaansa, mutta myös siksi, että kyselyllä ei haluttu korostaa seurakuntien maantieteellisiä rajoja, vaan yleisemmin kirkon toimintaa Helsingissä. Tätä taustaa vasten maininnat seurakunnista nimeltä nousevat merkityksellisiksi.

¹ Halukkuudestaan osallistua työpajaan ilmoitti 20 vastaajaa ja haastatteluun 40 vastaajaa.

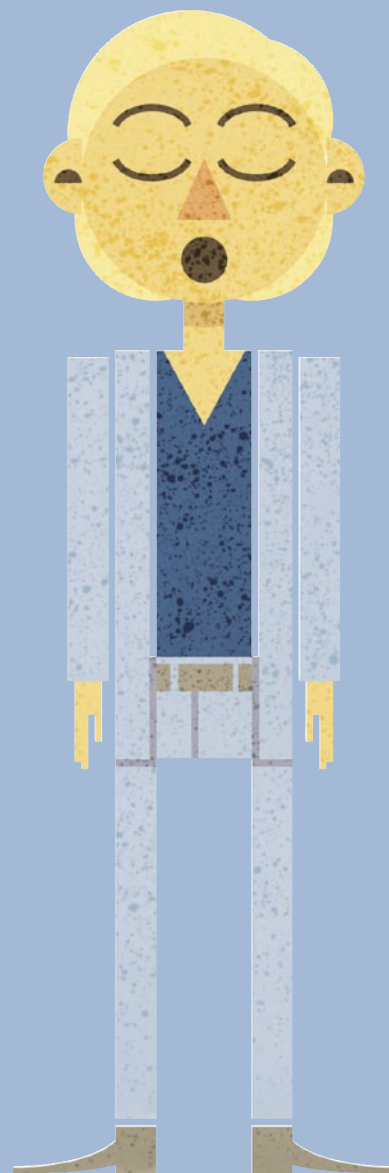


3. Tutkimuksen tavoite ja menetelmät

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää kirkkoon liittymisen syitä ja jäsenyyteen liittyviä toiveita kirkolle. Kyselyn aineisto analysoitiin laadullisella aineiston analyysillä käyttäen teemoittelua. Prosenttiosuuksia eri vastausten osalta laskettaessa on huomiotava, että useammassa kysymyksessä on ollut mahdollista valita useampi vastaus; prosenttiosuuksia ei ole laskettu siis suhteessa annettuihin kaikkiin erilaisiin vastauksiin (mm. avoimien vastauksien kaikki erilaiset liittymissyöt sekä valmiit annetut vastaukset), vaan osuudet on laskettu suhteessa kyselyvastauksiin (251).



4. Liittymisen syyt



Helsinkiläisiin seurakuntiin vuonna 2014 liittyneet ovat palaajia — 97 % vastanneista on aiemmin ollut luterilaisen seurakunnan jäsen. Aikaisemmaksi uskonnolliseksi yhteisöksi ilmoitettiin useimmiten helluntailaisuus (7) sekä anglikaaninen ja ortodoksinen kirkko (molemmat 2). Kaikkiaan 17 vastanneista ilmoitti olleensa aiemmin muun uskonnollisen yhteisön kuin kirkon jäsen.

Kirkkoon liittymisen syitä kysyttiin sekä tarjoamalla valmiita vaihtoehtoja että avoimella kysymyksellä. Vaihtoehtoista saattoi valita useampia. Yksilöidystä syistä kummiksi tulo oli merkittävin. Useimmiten liittymisen syyksi valittiin muut uskonnolliset syyt ja muut syyt.

TAULUKKO 3.
LIITTYMISEN SYITÄ

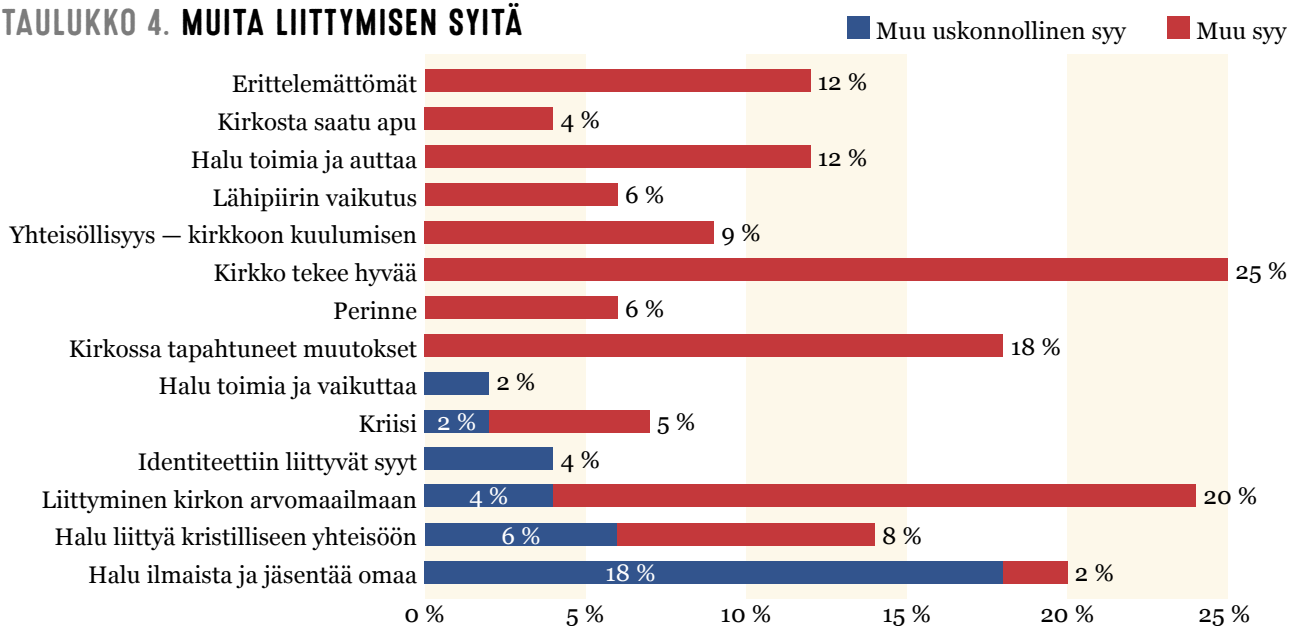
Liittymisen syy	lukumäärä	%-osuus
Avioliittoon vihkiminen	29	12 %
Rippikoulu	10	4 %
Kummiksi tulo	47	19 %
Lapsen syntymä	20	8 %
Hautaan siunaaminen	22	9 %
Muut uskonnolliset syyt, mitkä	46	18 %
Muu syy	127	51 %

Yksilöidyistä kirkkoon liittymisen syistä merkittävin oli kummiksi tulo (19 % vastaajista), ja sitä seurasivat avioliittoon vihkiminen (12 %), hautaan siunaaminen (9 %) ja lapsen syntymä (8 %). Vastaukset olivat kummiuden osalta suhteessa Juha Kauppinen tutkimukseen tamperelaisia kirkkoon liittyjiä koskien, mutta muutoin nimettyjä liittymisen syitä ilmeni vähemmän kuin Kauppinen tutkimuksessa. Tamperealaisista liittyjistä 1996–2006 avioliiton vuoksi kirkkoon liittyi 23 % vastaajista (N=431), kristillisen hautaan siunaamisen vuoksi 19 % ja kummiuden vuoksi 20 %. Lapsen syntymän vuoksi liittyneiden prosenttiosuutta ei tutkimuksessa kerrota (Kauppinen 2008). Kummius on helsinkiläisille liit-

tyjille merkittävä väylä kirkon jäsenyyteen. Seuraavaksi esiteltävissä 'muu syy' avoimista vastauksista nousee kolmen eniten painottuvan teeman maininnat edellä kuvattujen, yksilöityjen kirkkoon liittymisen syiden rinnalle: Kirkko tekee hyvää (10 %), Jäsenyys on kannanotto (8 %) ja Kirkon linjausten muutokset (7 %).

Muut uskonnolliset syyt ja Muu syy -vaihtoehdon valintoja pyydettiin kuvaamaan liittymisen syytä. Vastauksissa saatettiin viitata useaan eri liittymisen syyhyyn ja sama vastaus saattoi liittyä 1–3 syykokonaisuuteen. Taulukkoon 4 on koottu Muut uskonnolliset syyt ja Muu syy -vastauksien teemat vastausmäärineen.

TAULUKKO 4. MUITA LIITTYMISEN SYITÄ



'Muu uskonnollinen syy' vastasi 33 vastaajaa. Ryhmittelin vastaukset sisällön mukaan seuraavasti: Halu ilmaista ja jäsentää omaa vakaumustaan (18 mainintaa), Halu liittyä kristilliseen yhteisöön (6), Kriisi (2), Liittyminen kirkon arvomaailmaan (4), Identiteettiin liittyvät syyt (4) sekä Halu toimia ja vaikuttaa (2). Yhdessä vastauksessa saattoi olla aineksia useammastakin teemasta eli ihmisten liittymisen syyt olivat monitahoisia.

”Halusin kuulua uskontoni mukaiseen yhteisöön.”

”Ihmisellä on hyvä olla hengellinen koti.”

”Tunnustan ev.lut. kirkon oppia, sen klassisimmassa muodossa.”

”Haluan olla mukana vahvistamassa ja laajentamassa ev. lut. kirkon ajattelua ja käytännön toimintaa kultaisen säännön viitoittamalla tiellä. Halu olla mukana yhteisössä, jonka tekemä työ heikompien ja vähäosaisten keskuudessa muuttuu kovenevassa yhteiskunnassa yhä tärkeämmäksi.”



”Henkilökohtainen kriisi.”



”Kirkon arvovalinnat mm. tasa-arvoisen avioliittolain muodossa vastaavat omaa arvomaailmaani.”



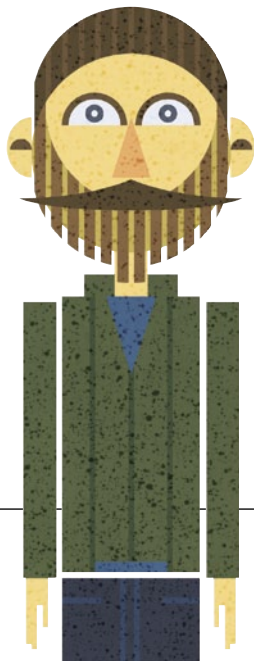
”Olen ollut aktiivinen seurakuntanuori ja siitä minulla on hyviä kokemuksia.”

Suurin osa ’Muu uskonnollinen syy’ vastauksista liittyi vakaumukseen ja ne linkittyivät myös muihin teemoihin. Vastauksissa ilmaistiin muun muassa kirkon edustavan omaa vakaumusta ja uskoa tai sen tarjoavan hyvän väylän uskonnolliselle pohdinnalle. Kaivattiin myös yhteisöä, jossa voisi olla kotonaan oman vakaumuksensa kanssa — turvallisen, tutun ympäristön kaipaus oli vastauksissa läsnä. Kirkko on liittyjille hengellinen yhteisö.

’Muu syy’ vaihtoehtoa kuvasi 106 vastaajaa. Vastauksissa oli kuitenkin useita hengellisiksi syiksi tulkittavia vastauksia, kuten seuraaviin teemoihin liittyvät vastaukset: oma vakaumus (2 mainintaa), halu kuulua hengelliseen yhteisöön (8) ja kirkossa tapahtuneet muutokset (18, muutokset liittyen lähinnä homoseksuaalien kohteluun). Muutoksiin liittyen nostetaan erityisesti esille arkkipiispan ja Helsingin piispan näkemykset sukupuolineutraalista avioliitosta.



”Kristilliseen kirkkokuntaan liittymisen tarve”



”Koin että haluan kuitenkin uskovana kuulua johonkin yhteisöön.”



”Kirkko on monelle ainoa paikka hiljentymiseen ja lohtuun. Liityin, koska kirkkoon on tullut halua uudistua esim. samaa sukupuolta olevien hyväksyminen on siellä lisääntynyt. Koska kirkossa on joitakin aivan mahtavia ja avarakatseisia ihmisiä töissä ja viemässä laajempaa näkemystä uskonnosta eteenpäin.”

Vakaumukseen liittyvän teeman lisäksi muita liittymisen syitä kuvaavia teemoja ovat

- sekä henkilökohtaiseen että kulttuuriseen taustaan pohjaava perinne (6 mainintaa)
- kirkko tekee hyvää (25 kpl, ks. sisällöstä enemmän alla)
- yhteisöllisyys — tarve löytää yhteisö, jossa toimia, tai tarve kuulua kirkkoon (9 kpl)
- läheisten, mm. lasten vaikutus kirkkoon liittymisessä (6 kpl)
- henkilökohtainen kannanotto kirkon tekemän työn ja kirkon arvojen puolesta (20 kpl)
- halu toimia kirkossa sekä vapaaehtoisena, luottamushenkilönä, aktiivisena suunnanluojana että työntekijänä (12 kpl)
- henkilökohtainen kriisi (5 kpl)
- kirkosta saatu apu (4 kpl) sekä
- erittelemättömät syyt (12 kpl), kuten ”ei erityistä syytä” tai ilmaukset halusta palata kirkkoon, kuin myös ilmaus, ettei halua enää olla kirkon jäsen.



Kirkkoon kuulumisen tarvetta ja tärkeyttä ilmaistiin sekä 'Muut syyt' kysymyksen vastauksissa että avoimissa vastauksissa.

"Olen harkinnut asiaa pitkään, mutta mitään erityistä syytä asialle ei ollut."

"Oli vain tarve taas olla jäsen."

"Siitä lähtien kun erosin olen tuntenut oloni hieman kummaksi, kuin jotain olennaista puuttuisi, joten syvällä tasolla tunnen kuuluvani siihen yhteisöön ---"

Pohjoismaiseen kirkkosuhteeseen on perinteisesti liittynyt 'kuuluminen', vaikka sen merkitys onkin viime vuosikymmeninä heikentynyt (Bäckström 1993; Niemelä 2015). 'Kuulumisen' tarve on esillä liittyjienkin vastauksissa, ja yleensä kuulumisen tarpeen sisältöä ei avata tai osata perustella. Toisinaan kerrotaan halusta kuulua muiden kanssa samaan yhteisöön, olla osa joukkoa. Kirkkoon tai kristilliseen seurakuntayhteisöön kuulumista perustellaan myös tavalla ja kulttuurilla. Esille tuodaan sitäkin, ettei kuulumisen liittyminen omaan vakaukseen – uskoa voi, vaikkei kuulukaan.

Vastauksissa korostuivat määrällisesti teemat kirkon linjausten muutokset, kirkko hyväntekijänä sekä henkilökohtainen kannanotto/tuen osoitus. Eniten vastauksissa painottui kirkon rooli hyväntekijänä. Kirkkoa pidettiin ylipäätään hyvää työtä tekevänä – ymmärrän tämän niin, että kirkon tekemä työ kaikessa laajuudessaan saa kiitosta. Erityisesti mainittiin kirkon diakoniatyö ja työ perheiden, lasten, nuorten, vanhusten ja vähäosaisten hyväksi.

"Suuri arvostus kirkon tekemää työtä kohtaan."

"Tuntui, että kirkko tekee enemmän hyvää kuin pahaa."

"Halu tukea kirkon toimintaa vaikka en olekaan uskonnollinen ihminen."

"Diakoniatyön valtava merkitys, ehkä elävin linkki kaikkeen siihen, joka tunnetaan 'alkuseurakuntana'."

Kirkkoon liitettiin myös siksi, että haluttiin tukea kehitysyhteistyötä kirkollisveroa maksamalla. Auttamistyön merkityksellisyys ei rajoitu kaikkien liittyjien mukaan vain Suomen rajojen sisäpuolelle (ks. taulukko 7) tai suomalaisiin. Mikäli kansainvälinen auttamistyö mainittiin, tehtiin se yleensä myönteiseen sävyyn. Vastaajajoukossa on kuitenkin muutama yksittäinen, jonka mielestä auttamistyön pitää keskittyä Suomen rajojen sisäpuolelle.

"Olen huomannut että tällä tavoin voin vaikuttaa esim. kirkon tekemään työhön esim. ulkomaan avun kautta, diakonia ym."

Useissa vastauksissa kerrottiin, että kirkkoon oli liittynyt kannanottona. Kirkon jäsenyys ei ole vain yksityinen ratkaisu, vaan sillä halutaan viestiä tuesta kirkkoa ja sen edustamia asioita kohtaan. Jäsenyyttä kirkossa pidetään siis aktiivisena – sillä halutaan tukea tiettyjä asioita kirkossa. Kirkkoon liittyneet ovat myös kertoneet aiemmin eronneensa kirkosta, mikäli kirkon näkemykset ovat olleet omien näkemysten kanssa ristiriidassa. Kirkosta erossa oleminen on ollut joko vakaasti harkittu tai pikaistuksissa tehty mielenilmaus, ja erityisesti sen on mainittu liittyneen naisten pappeuteen (naisten pappeutta ei ole kirkossa hyväksytty tai tuettu riittävästi) ja sukupuolineutraaliin avioliittoon ja homoseksuaalisuuteen (niitä ei ole hyväksytty). Muutamissa eroamista esille tuovissa vastauksissa on mainittu myös "nykykirkon toiminnan vastustaminen", mikä liittyy hyväksyntään homoseksuaalisuutta ja sukupuolineutraalia avioliittoa kohtaan. Liittymisen motiivina tukea halutaan osoittaa muun muassa kirkossa esiintyvälle suvaitsevaisuudelle su-

kupuolineutraaliin avioliittoon ja kirkon auttamistyöhön liittyen: liitytään suvaitsevaiseen kirkkoon ja siksi, että siitä on tullut suvaitsevainen tai edes suvaitsevaisempi.

”Kirkon palveluiden käyttäminen kuten muskariin osallistuminen. Sekä ärsyntyminen siitä, että kun tasavertainen avioliittolaki homopareille meni läpi, moni suvaitsematon erosi kirkosta.”

”**Irja Askolan ja Kari Mäkisen** tukemiseksi.”

”Haluan tukea kirkon tekemää auttamistyötä.”

”Arvostan kirkon tekemää sosiaalista työtä. Varsinaisena kipinäni viime keväänä oli arkkipiispa Kari Mäkisen lausunnot sekä niistä aiheutuneet massakeräykset kirkosta.”

”Kirkon positiivinen muutos ja halu tukea sitä.”

”Kirkko tarvitsee tukea uudistumisessa mm. tasavertainen avioliittolaki, naispappeus (edelleen).”

”Henkilökohtainen protestini päättyi.”

”Anti-protesti **Päivi Räsäsel**le. Haluan antaa rahaa hyvään tarkoitukseen.”

Kirkon jäsenenä olemisella on aktiivinen merkitys liittymälle: kirkko tai sen viesti ei ole jotain, mihin uskotaan, vaan kirkkoa — sen arvomaailmaa, toimintaa rakennetaan omalla jäsenyydellä. ”Kirkko olemme me ihmiset” ajattelu on hyvin vahvaa ja kirkko tulee todeksi myös oman toiminnan kautta (Ks. Day 2011).

Kirkon linjausten muutoksia kuvaavissa liittymissyissä esille nousivat erityisesti sukupuolineutraali avioliitto ja homoseksuaalisuuden hyväksyminen. Liittyjät kokivat kirkon hyväksyvät näkemykset liittyen homoseksuaalisuuteen ja sukupuolineutraaliin avioliittoon kimmokkeiksi kirkkoon liittymiselle. Erityisesti kiitettiin arkkipiispa **Kari Mäkisen** (21 mainintaa) sekä piispa **Irja Askolan** (14 mainintaa) kannanottoja. On myös tulkittavissa, että yleisemmät — kirkon suvaitsevaisuutta ja nykyaikaisuutta kiittävät näkemykset — liittyvät edellä mainittuihin teemoihin. Vastaavasti kirkkoon liitettiin myös protestina **Päivi Räsäsen** näkemyksille. Kritiikki Päivi Räsäsen mielipiteitä ja niiden aiheuttamaa kirkosta eroamista kohtaan mainittiin 10 vastauksessa. Niin Mäkisen, Askolan kuin Räsäsenkin julkiset esiintymiset ja kannanotot aiheuttavat molemmiin suuntaista liikettä — kirkosta eroamista ja kirkkoon liittymistä (Ks. Spännäri 2014).

”Olen 15 v odottanut, että kirkon johto sanoo selvällä suomen kielellä, että homoseksuaalisuus on ok.”

”Kirkon toiminta viime aikoina on vastannut paremmin omia arvojani ja halusin tukea kirkkoa vaikeassa tilanteessa. Olen ollut ilahtunut tuesta samaa sukupuolta olevien liitoille sekä työstä turvapaikanhakijoiden hyväksi.”

”Arkkipiispan anteeksipyyntö samasta sukupuolesta kiinnostuneilta.”

Kirkon linjausten muutokseksi nimeämässäni liittymisen syy -teemassa kiitettiin arkkipiispa Mäkisen ja piispa Askolan lisäksi nimeltä mainiten use-

assa vastauksessa Kallion seurakuntaa ja sen ”hyviä ja edistyksellisiä” toimintatapoja.

KUMMIUS VÄYLÄNÄ SUVAITSEVAISEN KIRKON JÄSENYYTEEN

Monivalintakysymyksen lisäksi kyselyssä pyydettiin avoimella kysymyksellä kertomaan lisää liittymisen syistä. Eniten kerrottiin liittymisen johduneen kummiudesta (36 mainintaa). Kummiutta kuvattiin kunniatehtäväksi ja haluttiin olla virallisesti kummeja.

”Olin eronnut muutamaa vuotta aiemmin kirkosta miettimättä asiaa tarpeeksi. Kummiksi tulo vahvisti jo aiemmin syntyneen ajatuksen että kirkkoon liittyminen takaisin on oikea valinta minulle.”

Kirkkoon liittymisen syyt ovat usein monitahoisia. Monet vastaajat nimesivät useita eri kirkkoon liittymisen syitä ja harvoin liittymiselle kuvattiin avoimissa vastauksissa vain yksi liittymisen syy. Usein kerrottiin kirkkoon liittymispohdinnan olleen käynnissä pitkään, ja juuri kummiksi kutsuminen oli lopulta toiminut ponttimena kirkkoon liittymiselle. Kummius oli monelle myös ainut kirkkoon liittymisen syy.

Merkittäväksi syyksi avoimissa vastauksissa nousi myös kirkon muutos suvaitsevaisemmaksi (31 mainintaa).

”Ei ollut pitkän pohdinnan tulos, minulle tämä oli arvovalinta tässä nyky-yhteiskunnan suvaitsemattomuuden ilmapiirissä.”

”Koin kirkkoon kuulumisen taas tärkeäksi ja itselleni merkitykselliseksi asiaksi. Lisäksi Kallion seurakunta, johon kuulun, on aktiivinen ja nuorekas seurakunta, verrattuna aiempaan seurakuntaani.”

”Olen kuulunut lapsuudesta asti kirkkoon, mutta erosin kirkon kielteisen kannan esim. seksuaalivähemmistöjä kohtaan. Ja myös olen pitänyt sitä hyvin vanhan-aikaisena instanssina.”

Kirkon sisällä tapahtuneeseen ilmapiiri/asenne-muutokseen viitattiin joissain tapauksissa yleisesti, mutta hyvin usein viittaukset linkittyivät seksuaalivähemmistöjen kohtelemiseen (10 mainintaa) sekä sukupuolineutraalin avioliittoon (13) ja naisten pappeuteen (15). Mikäli nämä neljä teemaa (kirkon suvaitsevaiset näkemykset sukupuolineutraalista avioliitosta, homoseksuaalisuuden hyväksyminen, naisten pappeuden hyväksyminen ja kirkon muuttuminen suvaitsevaisemmaksi) niputetaan yhdeksi kokonaisuudeksi, on se avoimissa vastauksissa merkittävin syy kirkkoon liittymiselle. Helsingiläiset liittyivät vuonna 2014 suvaitsevaiseen kirkkoon ja myös toimiakseen sen suvaitsevaisuuden edistämiseksi. Käänteisesti on monista vastauksista nähtävissä, että suvaitsemattomuus sukupuolivähemmistöjä ja naisten pappeutta kohtaan on ollut merkittävä kirkosta eroamisen syy. Se on sitä jatkossakin, mikäli suvaitsemattomuuden koetaan lisääntyvän. Kirkon virallinen kanta sukupuolineutraaliin avioliittolakiin on ollut kielteinen, mutta Helsingin piispan Irja Askolan ja arkkipiispa Kari Mäkisen sukupuolineutraalia avioliittoa puoltavat puheenvuorot ovat olleet niin merkityksellisiä kirkkoon liittyjille, että he haluavat asettua tukemaan omalla jäsenyydellään sitä kehitystä, jota Mäkinen ja Askola puheenvuoroillaan ja toiminnallaan edustavat.

Pappisviran avaaminen naisille, vaikka siitä on jo liki 30 vuotta, on yhä merkityksellinen asia kirkon jäsenille. Naisten pappeuden vastustaminen tai naisten epätasa-arvoinen kohtelu kirkon sisällä aiheuttaa yhä kritiikkiä kirkkoon liittyjissä. Identiteettiä (sukupuoli, seksuaalisuus) koskettavat kysymykset ja kiistat (oma, läheisen tai yleinen tietyn ihmisryhmän ei hyväksytyksi tuleminen) jättävät ihmisiin kauaskantoisia ja syviä jälkiä. Tutkimuksen yhteydessä järjestetyssä työpajassa kysymys naisten pappeudesta (sen hyväksymättömyys taannoin ja yhä edelleen esiintyvät ristiriidat ja vaikeudet) nousivat vahvasti esille spontaanina kritiikkinä

kirkkoa kohtaan. Haastattelussa ilmeni, että naisten pappeuden vastustaminen koettiin myös oman sukupuolen vastustamiseksi — koska naisten pappeutta ei sen hyväksymisestä huolimatta ollut aikaisempina vuosikymmeninä tuettu, tulkittiin tuen puute myös viestiksi, ettei naisseurakuntalaisiakaan tarvita.

Avoimissa vastauksissa tarkennettiin kirkkoon liittymisen syitä ja usein mainittuina vaikuttimina ovat olleet myös kirkon auttamistyö (27 mainintaa), kirkon toiminta (22) ja kirkko hengellisenä kotina (21). Aiemmin esittelemissäni 'Muut syyt/ muut uskonnolliset syyt' vastauksissa mainitaan kirkon rooli hyvän tekijänä. Näissä avoimissa, syventävissä vastauksissa esillä on erityisesti kirkon rooli heikompia/vähäosaisten auttajana ja yleisesti kirkon hyvän tekeminen, mitä halutaan tukea.



"Halu maksaa kirkollisveroa ja auttaa tätä kautta kirkon toimintaa esim. vähäosaisten auttamisessa."



"Kirkon tekemä ruohonjuuritason työ heikompien ja sivuun ajautuneiden keskuudessa toteuttaa Kristuksen sanomaa konkreettisesti. Tämä työ ja kirkon kantama vastuu näistä lähimmäisistä vahvistivat päätöstäni palata kirkon jäsenyyteen."



"Ihmisten auttaminen ja itse avun saaminen, oikeudenmukaisuus."

'Muu syy/ muu uskonnollinen syy' -vastauksissa kirkon hyvän tekemisessä tuodaan esille myös kirkon laaja kokoava toiminta, mutta avoimissa vastauksissa se erottuu selkeästi omana ryhmänään. Kirkon monipuolisia tapahtumia ja kokoavaa toimintaa eri ikäryhmissä pidetään tärkeänä ja niihin halutaan osallistua "hyvällä omallatunnonalla", kirkon jäseninä.



"Jäin eläkkeelle ja nyt on mahdollista osallistua tapahtumiin."



"Eläkkeellä ollessa on aikaa vapaaehtoistoimintaan."



"Jag har länge sjungit i kyrkans kammarkörer. Jag är inte religiös, men mycket tacksam för vad jag genom körlivet får av kyrkan och vill gärna understöda kyrkans värdefulla kultur- och samhällsinsats också i övrigt."



"Halusin liittyä kirkon jäseneksi, koska seurakunnilla on monenlaista toimintaa."

Ns. kolmannen iän kynnyksellä olevien ihmisten ajankäytön muutos on suuri. Eläkeikää lähestyvillä tai eläkkeelle jääneillä on halua osallistua sekä seurakunnan järjestämiin tapahtumiin ja kokoavaan toimintaan että toimia myös itse vapaaehtoistyössä. Vapaaehtoistyön tekeminen nousi myös selkeästi esille tutkimuksen yhteydessä järjestetyssä työpajassa: osallistujat halusivat osallistua seurakunnan toimintaan, olla apuna, mutta suurimpana esteenä oli tiedon puute — vapaaehtoiseksi ei ollutkaan niin helppo ryhtyä, sillä mahdollisuuksista toimia ei ollut helppo löytää tietoa (Kooste työpajasta Kirkkoon liittyneet 27.10.2015).

Kirkon kokoavaa toimintaa pidetään tärkeänä. Omasta kokemuksesta käsin puhutaan lähinnä lapsiperheiden palveluiden ja toiminnan tärkeydestä ja muista puhuttaessa mainitaan kaikki ikäryhmät, joiden parissa seurakunnat järjestävät toimintaa. Myös työpajassa niin kuin kyselyn vastauksissa nostettiin esille sen merkitys, ettei kirkon toiminnassa erotella kirkon jäseniä ja ei-jäseniä, vaan toiminta on tasapuolisesti kaikille avointa ja myös edullista. Kyselyssä tosin eräs vastaaja nosti esille huolen siitä, riittävätkö kirkon varat toiminnan tarjoamiseen myös ei-jäsenille ilmaiseksi tai hyvin edullisesti.

Vaikka taloudelliset syyt vaikuttavat merkittävästi kirkosta eroamiseen (Haastettu kirkko 2012, 83), liittyjistä moni kertoo haluavansa tukea kirkon toimintaa maksamalla kirkollisveroa. Muutamat ovat kertoneet aiemmin eronneensa taloudellisen tilanteensa vuoksi ja vaikka se ei ole kaikissa tapauksis-

sa parantunutkaan, he ovat liittyneet takaisin kirkkoon ja maksavat kirkollisveroa tukeakseen kirkon työtä. Lisäksi he myös toteavat itse saavansa apua kirkolta maksamalla veroa. Silti liittyjissä on heitäkin, jotka kokevat, etteivät saa vastinetta maksamalleen kirkollisverolle.

”Ajattelin, että kirkkoon liittymisestä ei haittaakaan ole ja tuen mielelläni kirkon tärkeää toimintaa maksamalla kirkollisveroa.”

”En ole rikas, mutta maksan mielelläni sen veronkin, kun haluan auttaa muita, ja kirkon toimintaa. Kirkko ja Kaupunki on hyvä lehti. Kirkko on mielestäni hyvin upeita.”

”Erosin kirkosta, koska olin pettynyt sen konservatiivisen ja äänekkään siiven oikeassa olemisen pakko-mielteeseen. Löysin kuitenkin laajemmin inhimillisiä ja omia arvojeni tukevia näkemyksiä kirkon piiristä ja tunsin tarvetta jatkaa veron maksua ja kannattaa tätä instituutiota.”

Kirkkoa tarvitaan myös kodiksi oman hengellisyyden toteuttamiselle (21 mainintaa) tai vertaisten yhteisöksi.

”Olen osittain kasvanut luterilaisessa kirkossa ja aina arvostanut sitä. Vuosien myötä olen entistä enemmän tunnistanut sitä hengelliseksi kodikseni.”

”Olen aina aikuistuttuani pitänyt tärkeänä olla lähellä kirkkoa ja miettinyt näitä perimmäisiä kysymyksiä. --- oma näkemykseni uskonnosta ja ne asiat mitä kirkosta haluan saada, ovat hyvin erilaisia kuin mitä tämä liberaali kansankirkko tarjoaa. Onneksi kuitenkin luterilaisista seurakunnista vielä löytyy hengellinen koti minullekin.”

”Paikka missä voin kuulla Jumalan sanaa ja olla yhdessä koolla muiden seurakuntalaisten kanssa. Oli itsestään selvää, että kuulun kirkkoon. Vähän aikaa olin kirkosta eronneena, mutta se ei tuntunut hyvältä eikä oikealta.”

”Paluu kirkon yhteyteen, tietyllä tavalla henkiseen ja kulttuuriseen kotiin.”

Ristiriitaa joillekin liittyjille on aiheuttanut myös oma seksuaali-identiteetti ja kristillisen vakaumus: ei niin, että olisi kokenut itsensä vääränlaiseksi, vaan kirkon piiristä koettu torjunta ja vääränlaisena pitäminen on ajanut kirkosta eroon, vaikka se olisikin ollut oma hengellinen koti. Kysymys seksuaali-identiteetistä vaikuttaa merkittävästi kirkon jäsenyyteen ja jäsenkehitykseen. Vuonna 2010 Ylen TV 2:n lähettämän Homoilta-keskusteluohjelman jälkeen kirkosta erosi vajaan kolmen viikon aikana noin 40 000 ihmistä. Kirkko ja sen jäsenyys merkitsevät ihmisille myös identiteetin rakentamisen ja hyväksytyksi tai hyljättyksi tuleminen foorumia.

Läheisillä tai tuttavilla (24 mainintaa) on suuri rooli liittyjien kertomuksissa. Toisia läheiset ovat pyytäneet liittymään kirkkoon, toisille läheisten vaikutus on ollut epäsuorempaa. Joskus läheisten vaikutus on koettu jopa painostukseksi. Liittymispäätöstä ei ole tehty vain läheisten toiveesta (tai oletetusta toiveesta), vaan omien lasten vuoksi. On koettu, että kirkkoon kuulumisella on heidän elämänsä hyvä vaikutus esimerkiksi erilaisen kokoaavan toiminnan ja rippikoulun myötä.



*"Luen paljon **Irja Askolan** kirjoituksia ja ne lopullisesti vaikuttivat päätökseeni."*



"--- liityin kuitenkin, lähinnä lähimmäisteni hämmennyksen tähden. Ja myös siksi, että näin jäsenenä toimimalla saatan vaikuttaa tulevaan."



"Mietin asiaa noin ½ vuotta sen jälkeen kun olin tavannut ikäiseni ystävän joka oli itse liittynyt kirkkoon muutamia vuosia sitten ja kannusti minua kirkkoon liittymisessä."



"Mieheni kuuluu seurakuntaan, minusta oli yhtenäisempää että molemmat kuuluvat."

Läheisten vaikutus ja henkilökohtaiset kriisit liittymispäätöstä tehtäessä nivoutuvat yhteen. Lähipiirissä tapahtuneet onnettomuudet ja kuolemantapaukset ovat olleet vaikuttamassa kirkkoon liittymispäätökseen. Positiivisiksi (esimerkiksi 'hyvä tyyppi', 'fiksu naispappi') koetut kirkon työntekijätuttavat ovat myös tasoittaneet tietä kirkon jäsenyyteen. Myös tuntemattomat papit, jotka tekevät työnsä hyvin ja ammattimaisesti ja edustavat moderneja, suvaitsevaisia arvoja, ovat olleet vaikuttamassa kirkkoon liittymispohdinnoissa.

Mahdollisuus kirkkohäihin (14) ja lapsen kastaminen (12) nousevat yhä avoimissa vastauksissa nimityksi syiksi liittyä kirkkoon. Usein nämä syyt myös nivoutuvat ajallisesti yhteen. Usein kerrottiin puolison toivoneen molempien jäsenyyttä kirkossa. Sen sijaan liityttäessä lapsen kasteen yhteydessä vain yksittäistapauksessa kerrottiin läheisen vaikutuksesta: lapsen isovanhempi toivoi, että lapsi kas-

tettaisiin. Yleisemmin lapsen kasteeseen liittyy laajempi ajatus kirkon jäsenyydestä. Pidetään tärkeänä mahdollisuutta osallistua kirkon järjestämään toimintaan, rippikouluun tai ylipäätään 'kuulumisen' ajatusta — kirkkoon on jostain selittämättömästi syystä hyvä ja tarpeellista kuulua. Kirkollinen avioliittoon vihkeminen on siis jossain määrin väli-neellinen liittymisen syy, ts. siihen ei liitetä muuta arvovalintaa. Kuitenkin esimerkiksi kummiksi kutsumisen yhteydessä liittyneistä useampi toteaa, että muidenkin hyvien jäsenyyteen kuuluvien seikkojen lisäksi he pitävät tärkeänä mahdollisia kirkkohäitä tulevaisuudessa.

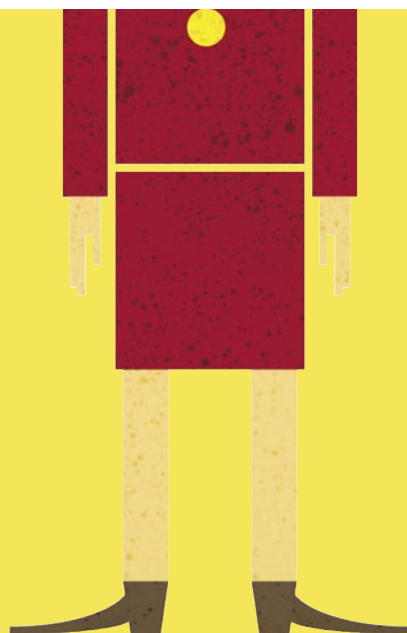
Nostan avoimista liittymisen syistä kertovista vastauksista esille vielä kaksi: Kirkon yhteiskunnallisen roolin merkitys (9 mainintaa) ja Pettymyksen ja hyväksytyksi tulemisen kokemus (8). Kirkkoa pidetään yhteiskunnallisena vaikuttajana ja sitä myös toivotaan kirkolta. Vain yksittäinen puheenvuoro esitetään kirkon "itselleen ottamia poliittisia päämääriä" vastaan. Kirkon odotetaan pitävän heikommassa asemassa olevien puolta, edustavan ns. pehmeitä arvoja, puhuvan moraalittomuutta (vastaaja viittaa rahaan ja itsekkyyteen, ei seksuaalisuuden kysymyksiin), suvaitsemattomuutta, vihaa ja väkivaltaa vastaan.

Kirkosta eroamisissa pettymys seurakuntaan ja sen toimintaan, työntekijöihin tai yksittäisten tilanteiden hoitamiseen on suhteellisen harvoin ollut syynä (Spännäri 2014, Gallup Ecclesiastica 2011), mutta vielä liittymisen yhteydessä näitä muistellaan. Liittymisen yhteydessä positiivisiksi koetuilla kirkon työntekijöillä on ollut merkitystä liittymispäätökseen, ja vastaavasti työntekijän tyytyväisyys, epäasiallisuus tai epäoikeudenmukaisuus koetusta käytöksestä johtuen on erottu. Pettymykset ovat kohdistuneet myös kirkossa tehtyihin linjauksiin ja päätöksiin (mm. naisten pappeus, seksuaalivähemmistöjen asema), mutta joko kaltoin kohtelu on annettu anteeksi tai kirkossa on koettu tapahtuneen sellaisia muutoksia (kirkon muuttuminen suvaitsevaisemmaksi), että kirkkoon on voitu liittyä uudelleen.



5.
Miten otettiin
vastaan?

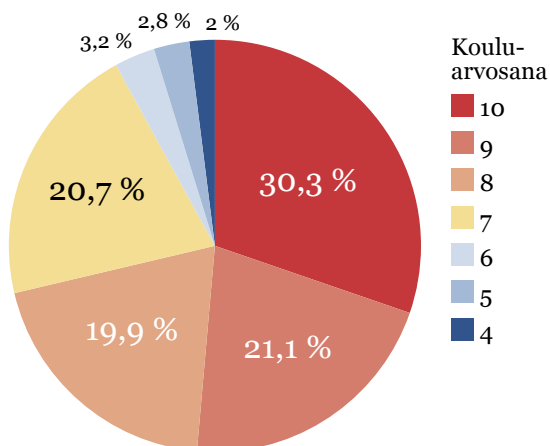
—.—



Liittyjät arvioivat kouluarvosanalla (4–10, taulukko 5.) ja omin sanoin sitä, miten kokivat tulleen vastaanotetuksi seurakuntaan. Vastaanottokokemukset olivat moninaisia, ja kokemusten enemmistö sijoittui akselin tyydyttävä — erinomainen välille. Annettujen arvosanojen keskiarvo oli 8,4.

TAULUKKO 5.

VASTAANOTTO KIRKKOON LIITTYESSÄNI



Pääsääntöisesti vastaanotto on koettu hyväksi. Se, mitä hyvä ihmisille tarkoittaa, vaihtelee. Toisille on ollut riittävä saada joko sähköpostin tai kirjeen välityksellä yhteydenotto, toiset kaipaivat henkilökohtaisempaa yhteydenottoa. Henkilökohtaista yhteydenottoa kuitenkin arvostettiin poikkeuksetta, kunhan se oli sävyltään ystävällinen:

”Pappi irtaili puhelimesta ”toivottavasti olet nyt varma uskostasi”. Minulle kirkkoon kuuluminen ei ole uskon asia vaan kysymys siitä käytäntö kirkon palveluita ja haluanko maksaa kirkollisveroja.”

”Tervetuloa-kirje, ei sen enempää, mutta en muuta kaipaakaan.”

”Maksan vain veroa, mitään muuta en saa. Vastaanotto on ollut ylimielistä ja työkeää. Ehkä hautaaminen on helpompaa jälkeenjääville, kun ei tarvitse riidellä seurakunnan kanssa.”

”On hienoa, että saan lukea Kirkko ja kaupunki -lehteä.”

”Sain paksun kirjeen seurakunnaltani, jossa kerrottiin kaikkea sen toiminnasta. Koen, että minut otettiin tällä tavoin hyvin vastaan. Kirkkoa kiinnosti informoida minua siitä, miten voisin olla seurakunnan jäsenenä.”

”Rippipappi oli tosi mukava ja muutenkin vastaanotto on ollut hyvä.”

”Sain sähköpostivahvistuksen ja Kirkko ja kaupunki -lehden. Asiallista ja riittävää mutta ei mitenkään mieleenpainuvaa tai kommunikoivaa?”

Useissa kommentteissa mainitaan Kirkko ja kaupunki -lehti, joka toimii merkinä kirkon jäsenyyden ”aktivoitumisesta”. Lisäksi kiitetään lehden sisällön mielekkyydestä. Poikkeuksetta niissä tapauksissa, joissa liittymisen mainittiin tapahtuneen kirkollisen toimituksen tai rippikoulun yhteydessä, kohtaamiset kirkon työntekijöitten — lähinnä pappien — kanssa todetaan onnistuneiksi ja vastaajat ovat kokeneet tulleen hyvin ja ymmärtäväisesti kohdatuiksi. Työntekijäkontakti (lämmminhenkinen, ystävällinen) on ollut merkittävässä roolissa.

Paikoin netin kautta kirkkoon liittyneet eivät tunnustaneet saaneensa minkäänlaista vastaanottoa. Ei tunnistettu tulleen kirjettä/sähköpostiviestiä tai sitten saatua kirjettä/sähköpostia ei pidetty vastaanottona. Todennäköisesti näissä vastauksissa henkilökohtaista kontaktia olisi pidetty vastaanottona, sillä toiset viittasivat vastauksissaan siihen, että eivät osaa sanoa vastaanotosta, kun eivät ole käyneet seurakunnan tilaisuuksissa tai tavanneet seurakuntansa jäseniä/työntekijöitä. Hitaaseen reagoitiin seurakunnan taholta suhtaudutaan kriittisesti:



"Yli puolen vuoden viiveellä huomioitiin tuloni."



"Odotin, että minuun olisi otettu yhteyttä henkilökohtaisesti taikka sähköpostilla, mutta oma seurakuntani oli tässä suhteessa täysi nolla."

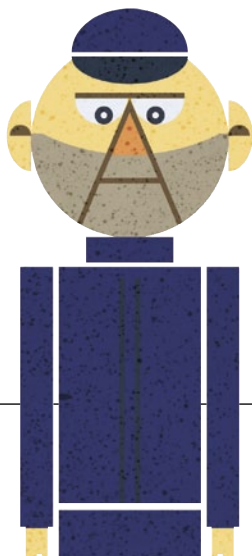


"Otettiin minut vastaan? Puoliso oli kyllä tosi iloinen, mutta muuten vastaanottoa ei ollut tietääkseni."



"En muista sen tarkemmin, että joku olisi ollut yhteydessä liittyessä. Sen sijaan erotessa tuli mukava kirje, että tervetuloa takaisin milloin vaan."

Yhteydenoton merkitys nousi esille myös helsinkiläisten kirkosta eronneiden palautteissa: omalle jäsenyydelle kaivattiin arvostusta, esimerkiksi koettiin, että ainut yhteydenotto kirkolta oli tullut eroamisen yhteydessä, kun tiedusteltiin eroamisen syytä (Spännäri 2014). Liittymisen syistä kerrottaessa aiemman eroamisen yhteydessä saatu kirje oli yhä vaikuttavana mielessä:



"Kun erosin kirkosta sain kirjeen Kallion kirkkoherralta ja se oli niin vaikuttava, että melkein teki silloin mieli liittyä takaisin."

Henkilökohtaisiksi koetut yhteydenotot koettiin selvästi miellyttäväksi, ja se, mikä koettiin henkilökohtaisesti itseä huomioivaksi taas vaihteli vastaajittain:



"Mutta sain liittyessäni käsin kirjoitetun kirjeen, mikä tuntui upealta."



"Halusin liittyä kirkkoon kirkossa, en netissä. Menin omaan seurakuntaani ja sain tilaisuuden keskustella pastorin kanssa. Se oli oikein lämminhenkinen keskustelu."

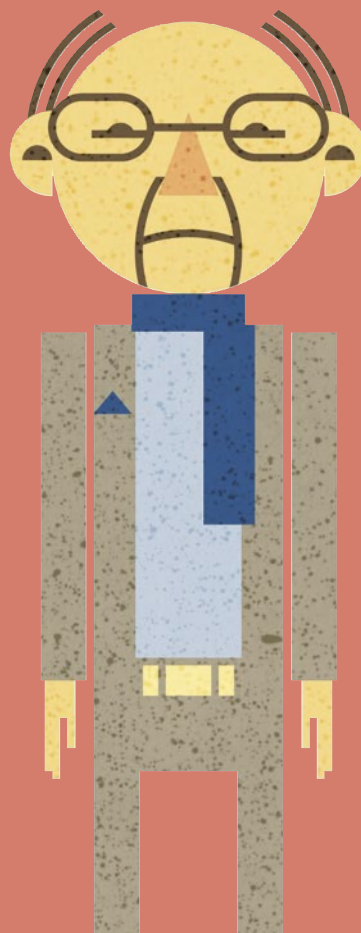


"En osallistu aktiivisesti seurakunnan toimintaan, olen passiivinen jäsen. Olin kuitenkin hämmästynyt siitä, miten minua lähestyttiin sähköpostein, kirjein ja Kirkko ja kaupunki -lehti alkoi välittömästi tulla kotiini."

Toiveet ja kokemukset vastaanotosta ovat moninaiset, mutta yhteistä kaikille on, että henkilökohtaiseksi koettua, lämminhenkistä vastaanottoa suhteellisen pian liittymisen jälkeen arvostetaan, mutta virkamiesmäisyyttä vierastetaan.



6. Jumala?



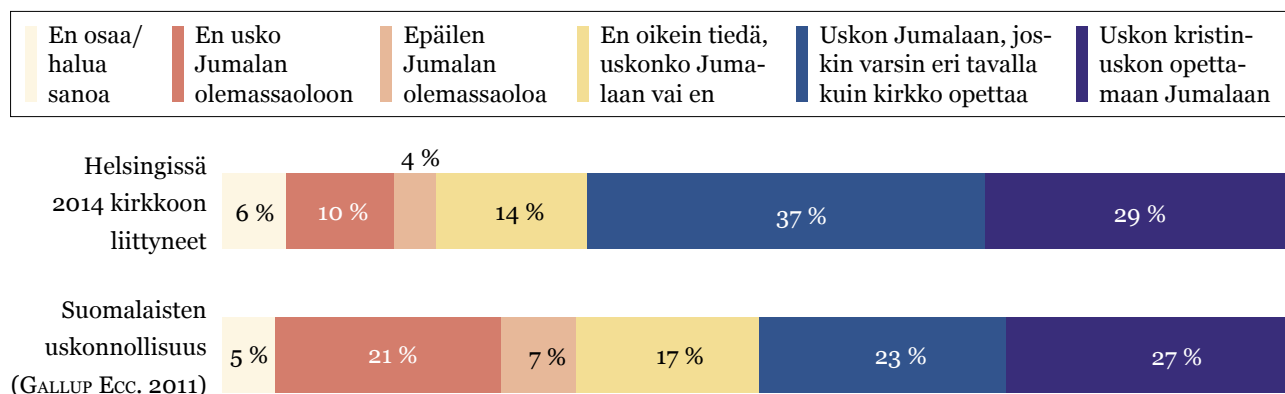
Kyselyn avulla haluttiin kartoittaa myös liittyneiden jumalauskkoa. Sitä kysyttiin valmiiden vastausvaihtoehtojen avulla. Samoilla vaihtoehdoilla kartoitettiin Gallup Ecclesiastica 2011 -kyselyssä suomalaisten uskonnollisuutta. Verrattuna suomalaisiin yleensä, Helsingissä vuonna 2014 kirkkoon liittyneet ovat ennen kaikkea sekä toisinajattelijoita suhteessa kirkon jumalauskoon että jossain määrin myös kristinuskon jumalauskolle uskollisempia.

Lisäksi liittyjät ovat vähemmän jumalan olemassaolon kieltäviä, jumalan olemassaoloa epäileviä ja jumalauskostaan epätietoisia kuin suomalaiset yleensä.

Kirkkoon voi siis liittyä, vaikka ajatteleeikin Jumalasta eri tavoin kuin kokee kirkon opettavan. Kirkon näkemyksiin suhtaudutaan vuorovaikutteisesti, ei annettuina, muuttumattomina.

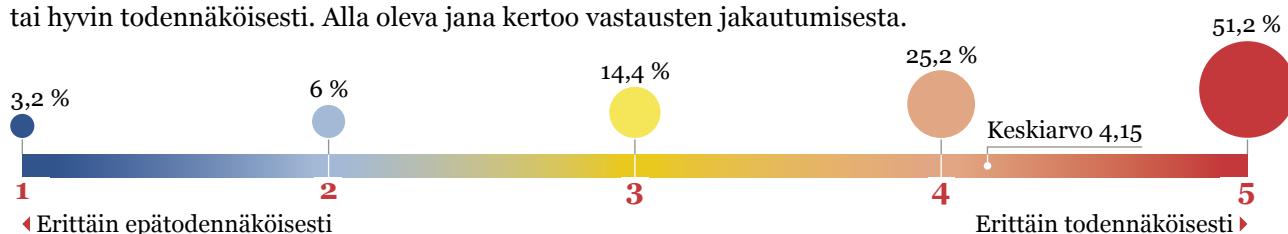
TAULUKKO 6. JUMALAUSKO

Kerro Jumalauskostasi seuraavien vaihtoehtojen avulla



7. Jäsenyyden tulevaisuus?

Suurin osa vastaajista ajattelee pysyvänsä tulevaisuudessakin kirkon jäsenenä erittäin tai hyvin todennäköisesti. Alla oleva jana kertoo vastausten jakautumisesta.



Jäsenyyteen kuitenkin vaikuttaa kirkon suunta: pari yksittäistä vastaajaa pelkää kirkon liberalisoituvan liikaa ja siinä tapauksessa eroavansa, mutta valtaosa vastaajista kokee tilanteen päinvastaisesti. Kirkon liberaaliksi kokemansa linjan muuttuessa he ovat valmiita eroamaan. Jäsenyydellä otetaan kantaa oman arvomaailman pohjalta ja kirkon edellytetään jakavan itselle merkittävissä asioissa samat arvot. Harvat 'erittäin todennäköisesti jäsenenä pysyvät' arvioivat pysyvänsä kirkossa ilman ehtoja – valtaosalle vastanneista jäsenyys oli ehdollista.

”Jos kirkon linja pysyy liberaalina ja eikä ala syrjimään mitään ihmisryhmiä, niin todennäköisesti tulen pysymään jäsenenä.”

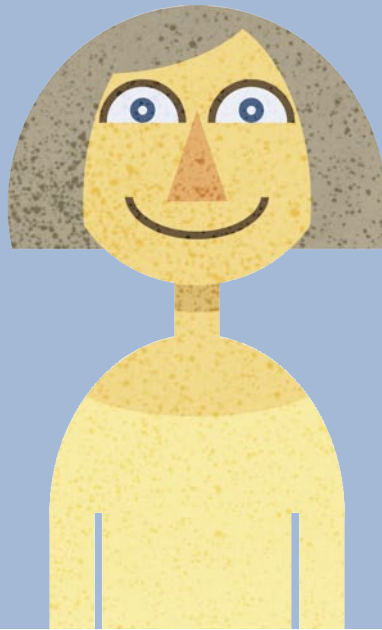
”Olen jo eronnut uudelleen ja tuskin liityn enää. En halua tukea ulkokultaisuutta ja tekopyhää, itsensä ylentävää käytöstä.”

”Olen kirkon jäsen niin kauan kuin koen sen pysyvän luterilaisessa tunnustuksessa, sekä erottautuvan maailmallisuuden, muiden uskontojen, sekä harhaoppisten lahkosten ulkopuolelle. Mikäli kirkkoja lainataan esim. muslimien epäjumalanpalveluksiin, se on itselläni varma lähtö, samana päivänä.”

”Minun osaltani huopaaminen ja soutaminen on ohi.”

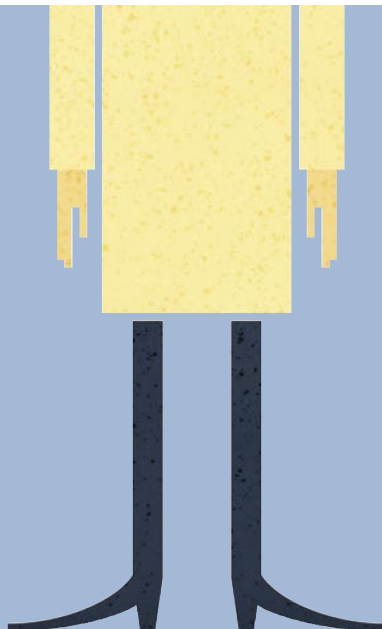
”Jos edellä luettelemieni humanien arkkipiispojen linja jatkuu, pysyn varmasti mukana. Jos taas ahdasmielisyys ja fundamentalismi pääsevät niskan päälle, harkitsen jäsenyyttä uudelleen.”

”Katsoo mitä elämä eteen tuo :)”



8.
Mikä
kirkossa on
merkityk-
sellistä?

—.—



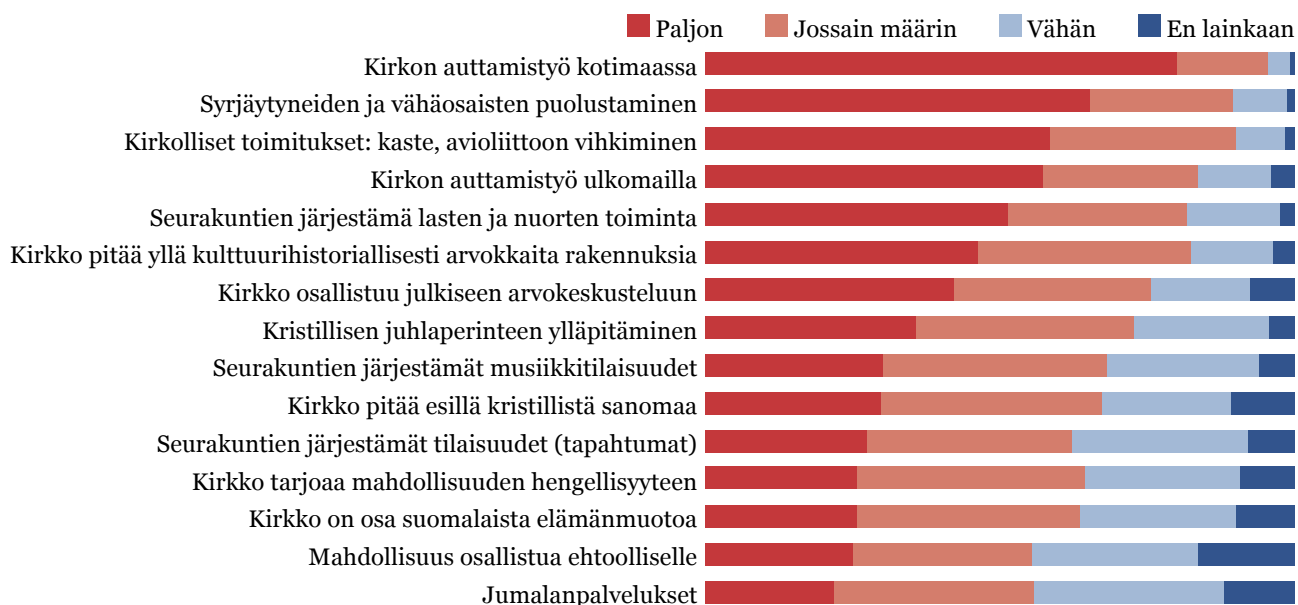
Helsinkiläisiltä kirkkoon liittyjiltä kysyttiin, mitä asioita ja toimintaa he kirkossa arvostavat (akselilla paljon, jossain määrin, vähän, ei lainkaan). Liittyjille kaikkein merkityksellisimpiä asioita kirkossa ovat

- kirkon kotimaassa tekemä auttamistyö
- syrjäytyneiden ja vähäosaisten puolustaminen julkisuudessa ja
- kirkolliset toimitukset, joita liittyjät pitävät hieman ulkomailla tehtävää auttamistyötä tärkeämpänä.

Hyvin merkittäviä ovat myös lasten ja nuorten toiminta sekä kirkon rooli kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kirkkojen ja kirkkomaiden ylläpitäjänä.

Ajankohtainen teema, muslimit, on myös esillä aiheistossa. Muslimeihin viitataan nimellä vain kriittisissä yhteyksissä: kritisoidaan ns. suurmoskeijahanketta tai muslimien mahdollisuutta käyttää kristillisten seurakuntien tiloja. Maahanmuuttajista ja pakolaisista puhutaan pääsääntöisesti kiittävään sävyyn: tilapäismajoituksia seurakuntien tiloissa ja maahanmuuttajien auttamistyötä kiitetään. Kansainvälisessä vertailuaineistossa suomalaiset suhtautuvat hyvin kriittisesti muslimeihin (Ketola 2011, 70–71), mikä tulee liittyjien näkemyksissään esille, mutta hyvin marginaalisesti – suvaitsevaisuuden teema, joka on vahvana liittyjien näkemyksissä esillä, ulottuu myös muslimeihin ja maahanmuuttoon. On kuitenkin huomioitava, että kysely toteutettiin syyskuussa, jolloin maahanmuutto ja -vastaisuus ei ollut vielä nykyisellä tavalla esillä.

TAULUKKO 7. KUINKA PALJON ARVOSTAT SEURAAVIA ASIOITA KIRKOSSA?

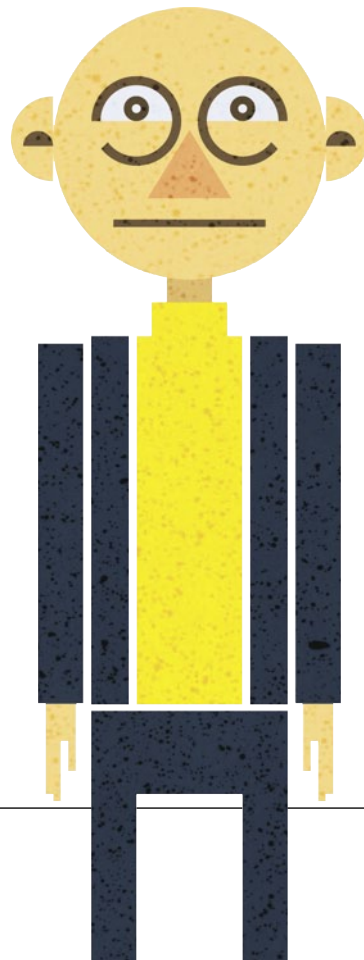
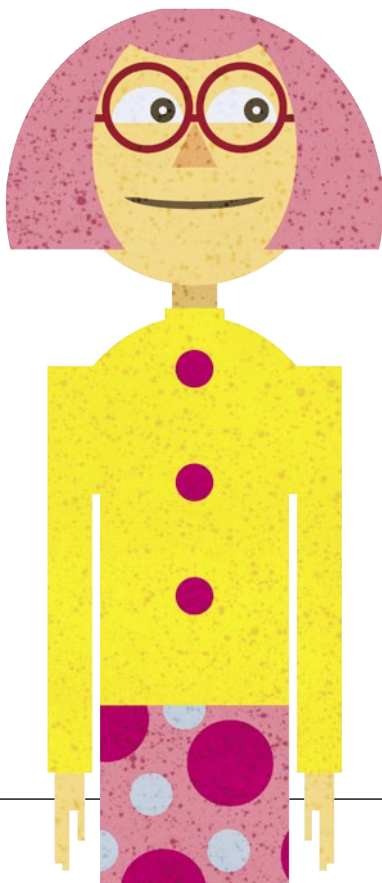


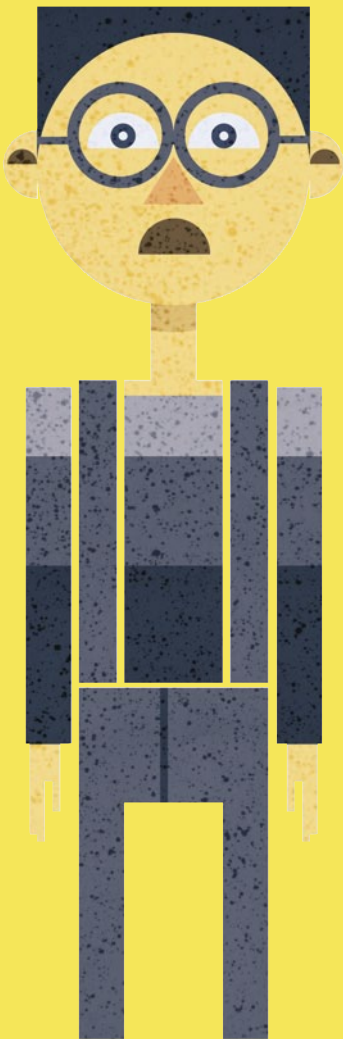
Liittyjien arvostamien asioiden voidaan katsoa olevan linjassa suomalaisten yleensä kirkossa arvostamiin asioihin, vaikka kysymyksenasettelu vuonna 2011 toteutetun Gallup Ecclesiastican (GE) kanssa ei olekaan aivan yhtenäinen. GE 2011 -kyselyssä kysyttiin syytä kuulua kirkkoon, ja kirkon auttamistyö nimettiin vahvimaksi syyksi (asteikolla hyvin tärkeä – melko tärkeä). Vastaavasti kirkollisten toimitusten (kaste, avioliittoon vihkiminen, hautaan siunaaminen) merkitys on myös suuri. Jos katsotaan vain hyvin tärkeä -vastauksia, suomalaiset arvostavat kaikkein eniten kirkollisia toimituksia. Kummus on Gallup Ecclesiastica kyselyssä liitetty kirkollisiin toimituksiin, mutta liittyneille ei tehdyssä kyselyssä näin tehty. Kyselyn avoimet ja monivalintakysymykset osoittivat kuitenkin kummiuden suuren merkityksen liittyjille.

Liittyjistä moni nosti esille halun kuulua kirkkoon siksi, että hautaan siunaaminen olisi aikanaan helpompaa, eivätkä omaiset joutuisi ”taistelemaan asiasta seurakunnan kanssa”. Kirkkoon kuulumattomien kristillisestä hautaan siunaamisesta on annettu ohjeistus (Piispainkokous 2008), mutta nähtävästi kaikilla ei ole tietoa ei-jäsenten kristillisen hautaan siunaamisen mahdollisuudesta ja/tai seurakunnissa saatetaan toimia piispainkokouksen ohjeistuksesta huolimatta yhä eriarvoistaen jäsenet ja ei-jäsenet hautaan siunaamistilanteessa.

Kuten suomalaisille yleensä, liittyjillekin seuraavaksi merkityksellisimpiä asioita on kirkon rooli kulttuurin ja perinteiden vaalijana: kirkon roolia kirkkojen ja kirkkomaiden ylläpitäjänä arvostetaan korkealle. Edelleen, kuten suomalaiset yleensä, liittyjät arvostavat seuraavaksi korkeimmalle seurakuntien lapsille ja nuorille järjestämää toimintaa.

Vähiten liittyjät arvostivat jumalanpalveluksia ja mahdollisuutta osallistua ehtoolliselle, molemmat saivat vähiten ’arvostan paljon’ -mainintoja ja eniten ’en lainkaan arvosta’ -mainintoja. Jumalanpalveluksia arvosti paljon 22 % vastaajista ja ei lainkaan 12 %. Mahdollisuutta osallistua ehtoolliselle arvosti paljon 25 % liittyjistä ja ei lainkaan 16 %. Kirkon työntekijöille suunnatun kyselyn mukaan papit puolestaan pitävät kirkollisia toimituksia merkityksellisimpinä tehtävinä kirkon työssä, mutta jumalanpalvelukset sijoittuvat tärkeänä pidettyjen asioiden keskivaiheille. Samalle arvostuksen tasolle sijoittui myös ihmisten auttaminen yleensä ja heikommassa asemassa olevien ihmisten auttaminen. Vähiten arvostettuja tehtäviä olivat yhteistyö musiikkilaitosten, urheiluseurojen ja kansalaisjärjestöjen kanssa, yhteiskunnallinen vaikuttamistoiminta ja hallinnolliset tehtävät. (Niemelä 2010) Liittyjät tarjoavat kirkolle roolia yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen tärkeänä pitamiensä arvojen osalta — suvaitsevaisuus, tasa-arvoisuus ihmisten välillä — mutta papit eivät pidä sitä yhtä merkityksellisenä.





9. Toiveita ja terveysiä?

— . —

Liittyjät saivat kyselyssä mahdollisuuden esittää toiveita seurakunnalle. Vastaajista 151 jätti terveisensä seurakunnalle. ”Jatkakaa samaan malliin” -viesti oli yleinen (28 mainintaa), ja toivottiin, ettei toiminnasta karsittaisi.



”Kiitos hyvästä työstä.”



*”Kiitos kirkko tuesta
vähäosaisille ja syrjityille!”*

Miltei yhtä yleisesti (23 mainintaa) toivottiin seurakunnan kehittävän toimintaansa ja erityisesti nimen jumalanpalveluksen kehittämistä toivoi 9 vastaajaa. Jumalanpalveluksen osalta toivottiin ennen kaikkea keveyttä ja vähemmän syyllistävyttä sekä monipuolisia, erilaisia jumalanpalveluksia myös eri ikäryhmät huomioiden. Kaksi vastaajaa kaipasi eleetöntä, hyvin perinteistä jumalanpalvelusta ilman esimerkiksi vapaiden suuntien musiikkia/lauluja.

Toiminnan kehittämisen osalta esille nostettiin ylipäättään monipuolisen ja erilaisen toiminnan lisäämisen tarve eri ikäryhmät huomioiden. Eri-tyisesti esille nostettiin lapset ja työikäiset. Eräs 40-vuotias nainen kysyi, tarjoaako seurakunta hänen ikäisilleen mitään? Aikataulutukseen kiinnitettiin myös huomiota: monenlaista toimintaa järjestetään päiväsaikaan, jolloin se ei ole suunnattu tavallista päivätyöaikaa noudattaville. Suoraan toivottiinkin, että seurakunta järjestäisi toimintaa myös muille kuin ”lapsille, nuorille ja vanhuksille”. Toivottiin toimintaa myös yksinäisille ja perheettömille. Eräs vastaaja pohti, mistä johtuu, ettei hän sosiaalisuudestaan huolimatta ole löytänyt seurakunnan paljosta toiminnasta itselleen sopivaa.

Moni vastaaja toivoi, että seurakuntalaiset saisivat enemmän osallistumismahdollisuuksia ja olla aktiivisempia seurakunnassa.

Sisällön osalta toiveita esitettiin monipuolisemman hengellisen toiminnan osalta, mutta sen lisäksi kaivattiin lisää liikuntaa, tanssia ja erilaisia alustoja. Monipuolisen hengellisen toiminnan osalta

toivottiin muun muassa raamatturyhmää ”tavallisille ihmisille”, Raamatusta ja uskosta aidosti keskustelemista ja hartaushetkiä arki-iltoihin.

Aktiivisen vaikuttajan rooli tuli esille jäsenyyttä pohdittaessa, mutta myös toiveissa seurakunnalle:

”Toivoisin enemmän osallistavaa toimintaa. Olisin kiinnostunut tutustumaan oman seurakuntani toimintaan ja tutustua uusiin ihmisiin.”

Moni esitti vielä tässä yhteydessä toiveen, että liittymisen yhteydessä olisi otettu henkilökohtaisemalla tavalla vastaan. Lisäksi infokirjeeseen toivottiin lisää tietoa tapahtumista ja tilaisuuksista, mutta myös mahdollisuudesta osallistua vapaaehtoistyöhön ja tietoa siitä, keneen seurakunnassa voisi olla yhteydessä. Kirkollisia toimituksia koskien infomateriaaliin kaivattiin lisätietoa siitä, miten samaa sukupuolta olevat parit voivat pyytää rukoushetkeä parisuhteensa puolesta sekä keneen olla tässä vielä herkässä asiassa yhteydessä.

Toive suvaitsevaisesta ja tasa-arvoisesta kirkosta ja sen suvaitsevaisen arvomaailman vahvistamisesta tuli vielä vahvasti esille toiveissa seurakunnalle:

”Seurakunnan pitää olla paikka, johon kaikki pääsevät.”

”Päällimmäisenä on nyt tietenkin minulla henkilökohtaisesti samaa sukupuolta olevien avioliitto. Ei se ole maailmoja mullistava juttu, olemme olleet yhdessä kohta 40 vuotta ilman kirkon siunausta, viime vuodet kuitenkin valtion siunauksella. Jos oma seurakuntani nyt tässä tekee jonkun muun päätöksen se voi muuttaa meidän kirkkosuhdettamme, ei meidän keskinäistä suhdettamme. Toivon, että olette asiasa aktiivisia.”

”

”Toivon avointa suhtautumista erilaisuuteen, mm. tasa-arvoisen avioliiton puolustaminen ja eteenpäin ajaminen on erittäin tärkeää! Maailma muuttuu, joten myöskään kirkko ei voi jämähtää paikoilleen. Tällä hetkellä kirkko näyttäytyy itselleni lähinnä vanhoillisenä, vaikeasti liikuttavana ja kankeana institutiona. Kirkon tulisi sanoutua irti kaikenlaisesta rasismista ja syrjinnästä.”

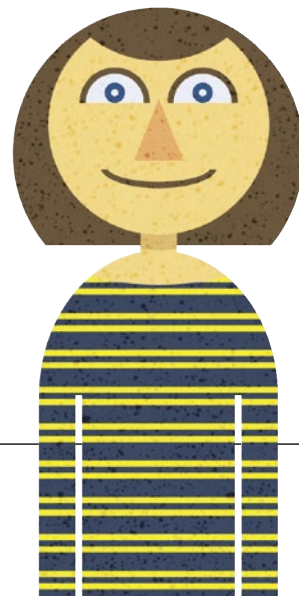
Kyselyn päätteeksi mahdollisuuteen sanoa vielä jotain tarttui 75 vastaajaa. Ilo siitä, että jäseniä kuultiin, tuli ilmi sekä kyselyn vapaan sanan osiossa että järjestetyssä työpajassa. Useat liittyvät kiittivät siitä, että heitä kuultiin kyselyn muodossa ja oltiin kiinnostuneita heidän ajatuksistaan. Eropalautteita tutkinut Jenni Spännäri (2014) kysyykin, että kenties kirkolta saadun arvostuksen kokemus on jäänyt joidenkin eronneiden kohdalta saamatta. Kuulluksi tuleminen kokemus on yksi arvostamisen muoto – miten seurakuntalaiset saavat sitä seurakunnissa osakseen?

”

”Tiedän, että Helsingin kirkko on avorakatseisempi kuin monet muut. Siispä rohkeutta ja hyvänä mallina olemista!”

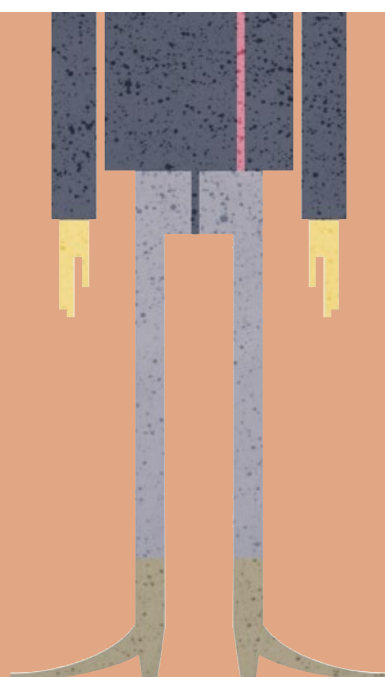
”

”Tuntuu hyvältä, että kirkko haluaa kuulla minusta.”





10.
Pohdittavaksi
—.—



Liittymisen syyt ovat monitahoisia: useimmiten ei ole vain yhtä syytä liittyä kirkkoon, mutta hyvin usein suvaitsevaisuus kytkeytyy monitahoisissa liittymisen syissä muihin syihin. Helsinkiläisille kirkkoon liittyneille on suuri merkitys sillä, kuinka suvaitsevainen kirkko on – kuinka tasa-arvoisesti se kohtelee eri ihmisryhmiä ja puhuu heidän puolestaan. Liittyjät kokevat jäsenyytensä aktiiviseksi. Omalla jäsenyydellä halutaan olla rakentamassa kirkkoa, ei vain nauttimassa sen palveluista. Vaikka sekin tunnustetaan, että esimerkiksi kuoleman tai vastaavien perhetapahtumien yhteydessä kirkon työntekijöiden ammattimainen osaaminen on arvostettua ja vaikuttanut kirkkoon liittymiseen (hyvin hoidetut hautajaiset, kasteet).

Kirkossa on perinteisesti arvioitu jäsenyyttä pitkälti vain osallistumisaktiivisuuden/passiivisuuden avulla, vaikka ylipäättään osallistuminen – niin kirkolliseen toimintaan kuin monella muullakin yhteiskunnan sektorilla on vähentynyt (Salminen 2015, 41). Liittyjille oma jäsenyys on aktiivista, vaikei se näkyisikään aktiivisena osallistumisena kokoavaan toimintaan. Perinteisiin toimintamuotoihin, kuten jumalanpalveluksiin, osallistuminen on vähentynyt. Vain osin se on lisääntynyt muissa, uudemmissa toimintamuodoissa (Salminen 2014). Liittyjille mahdollisuus käydä ehtoollisella ja jumalanpalveluksissa ovat vähiten merkityksellisiä asioita kirkossa. Se, mitä hyvin usein sanallisesti kuvataan seurakuntien strategioissa (muun muassa messun keskeisyys seurakunnan elämässä) keskeisimmäksi tehtäväksi, on liittyjille ja myös yleensä suomalaisille (Gallup Ecclesiastica 2011) vähiten merkityksellistä. Millä tavoin tätä ristiriitaa työstehtään seurakunnissa ja millä tavoin se näkyy niiden toiminnassa? Paljastavatko liittyjien, sekä laajempien kyselytutkimusten perusteella myös monien muiden näkemykset, eniten ja vähiten arvostamista kirkon toimintatavoista jännitteen sen välillä, miten kirkon työntekijät ja sen johtotaso hahmottavat kirkon olemuksen ja roolin eri tavoin kuin kirkon jäsenet?

Verrattuna suomalaisiin yleensä helsinkiläiset liittyjät ovat omaa luokkaansa jumalauskonsa suhteen: he uskovat ”varsin eri tavalla kuin kirkko opet-

taa”. Kyselyyn vastanneista valtaosan pohdinnoissa korostuu ajatus, ettei uskota kirkon ”opettamaan” Jumalaan. Jännite ”opetetun” ja itse pohditun jumalakuvan välillä ovat odotettuja, ovathan liittyjät aktiivisia, omalla ajattelullaan ja toiminnallaan kirkkoa ja sen arvomaailmaa ja uskomuksia rakentavia ihmisiä. Miten kirkko mahdollistaa näiden aktiivisten, kantaa ottavien ihmisten osallistumisen?

Kotimaa-yhtiöiden kehittämällä Jäsen 360° -työkalulla pyritään ymmärtämään ihmisten elämäntapoja ja asenteita. Ihmiset voidaan jakaa neljään pääsegmenttiin:

- irralliset
- maltilliset
- avomieliset
- uskolliset

Kukin segmentti jaetaan vielä kahdesta neljään alasegmenttiin.

Valtaosa kyselyyn vastanneista vaikuttaa vertailun perusteella olevan *avomielisiä etsijöitä*. *Avomielisiä* kaikista helsinkiläisistä on 28,7 %, ja suurin alasegmentti on *avomieliset etsijät*, joita on 19,9 %. Heidän kirkko- ja uskontosuhteestaan todetaan Jäsen 360° -segmentoinnissa, että kirkkoon kuulumisen syistä vahvoina ovat kirkon rooli köyhien ja syrjäytyneitten puolustajana julkisuudessa ja lähimmäisenrakkaus. Kirkosta eroamisen syinä *avomielisillä etsijöillä* usein on ollut erimielisyys jostain kirkon päätöksestä tai kannanotosta, suvaitsemattomuus seksuaalivähemmistöjä kohtaan ja kirkon konservatiivisuus. (Jäsen 360° -käsikirja). Vaikka en ryhmitellyt vastaajia vastausten perusteella eri segmentteihin, kuvaus *avomielisten etsijöiden* segmentistä vastaa hyvin valtaosaan kyselyn vastauksista. Eroamisen syiden maininnat sopivat hyvin segmenttiin: epätasa-arvoinen suhtautuminen seksuaalivähemmistöihin ja naisten pappeuden vastustaminen tai hankaloittaminen olivat useimmiten mainittuja syitä eroon kirkosta. Eroaminen on ollut merkittävä asia, sillä siitä on haluttu vielä useinkin vuosikymmenen jälkeen kertoa, vaikka eroamisesta ei kyselyssä kysytty.

Vähemmistössä vastaajien joukossa oli Jäsen 360° -segmentin *uskollisten* (helsinkiläisistä heitä on 1,1 %) ja *maltillisten* (4,3 %) ryhmään luonnehdintaan sopivia. *Maltilliset* ilmaisevat vastauksissaan muun muassa kritiikkiä ulkomaalaisten (pakolaiset, turvapaikanhakijat) auttamiseen sekä Suomessa että ulkomailla. *Uskollisille* kirkon oppeihin sitoutuminen on merkittävää, ja heille kirkosta eroamiseen ovat vaikuttaneet joko kirkon päätökset tai henkilökohtaiset pettymykset. (Jäsen 360° -käsikirja 2014)

Irrallisia vastaajissa tuntuu olevan joitakin, vaikka kaikista helsinkiläisistä heitä on suurin osa (66 %, Jäsen 360°). *Irrallisten* valtaosan kirkko- ja uskontosuhteesta todetaan, ettei kirkon opettama usko ole heille merkityksellistä. Kyselyn perusteella heitä ei juuri liittynyt helsinkiläisiin seurakuntiin – kirkko ja sen sanoma ei tavoita heitä. Lähtökohtaisesti jonkinasteinen kiinnostus diakoniatyöhön voi toimia heidän väylänään kirkon jäsenyyteen. *Irrallisten* mediakäyttäytymisen perusteella netin käytöllä viestintävälineenä on merkitystä heille. (Jäsen 360° -käsikirja 2014)

Mielikuva kirkosta rakentuu julkisuuden kautta – se on medioitunut. Kirkkoon liitytään ja kirkosta erotetaan osana julkista keskustelua. Medioituminen merkitsee seurakunnille, että ollakseen läsnä ihmisten elämässä, kirkon tulee olla läsnä myös mediasa. Liittyjien kohdalla median rooli tulee hyvin vahvasti esille seksuaalivähemmistöjen kohtelemista ja sukupuolineutraalia avioliittoa koskien: arkkipiispan ja piispan puheenvuorot yhtä lailla kuin ministerin puheenvuorot kristillisiin ja kirkon arvioihin liittyen vaikuttavat kirkon jäsenyyteen. Se, mitä julkisuudessa kirkon suulla tai sitä koskien sanotaan, on osa kirkon ääntä – haluttiin sitä kirkossa tai ei. Lisäksi uskonnolliset toimijat ovat julkisuudessa reflektiivisesti: vaikutus uskontoon on kahdensuuntainen – julkisuus muuttaa uskontoa ja sen ilmenemismuotoja.

Medioitumisen ilmiöön liittyy myös halu tehdä vaikuttamistyötä kirkossa ja ottaa kantaa (muun muassa vapaaehtoisuuden keinoin tai kirkon suvaitsevaisten arvojen esillä pitämisen puolesta) ja tarve tulla kuulluksi.

Kirkon jäsenyys kytkeytyy vahvasti henkilökohtaisen elämän tapahtumiin ja liittymisen ympäristönä ovat usein elämänkaaren eri vaiheet: kutsutaan kummiksi, mennään naimisiin kirkossa, varaudutaan kristilliseen hautaan siunaamiseen. Lisäksi lähipiirin ihmisillä on vaikutusta laajemminkin kirkon jäsenyyteen. Kummiuden rooli elämänkaaren tapahtumista korostuu, ja siinä on seurakunnissa yksi mahdollisuus vielä vahvistaa kummiutta ja kummina toimimisen kokemusta.

Kirkon tehtävistä auttamistyö arvostetaan korkealle, ja siihen halutaan myös osallistua eri tavoin aktiivisesti: tukemalla sitä verovaroin (tähän liittyy myös tietoisuus kirkon auttamistyöstä esimerkiksi julkisuuden välityksellä) ja itse auttajan tehtävässä toimien. Liittyjillä on vahva halu antaa oma panoksensa kirkon auttamistyöhön, ja myös kirkon hyvän tekemisen näkyvyyden perään kysytään (vrt. medioituminen). Miten kirkossa tehdään hyvää riittävän näkyvästi niin, että tehtävä työ tulee näkyväksi ja että ihmiset voivat ottaa siihen monipuolisesti osaa ja seurata kirkon toimintaa? Miten tehdä hyvää niin, että seurakuntalainen tietää mitä konkreettista hyvää hänen jäsenmaksullaan tehdään (vrt. mm. Kirkon Ulkomaanavun Toisenlainen lahja). Julkiselle näkymiselle, puhumiselle, vaikuttamiselle ja jäsenten ääntä kuuntelevalle toiminnalle on tilausta.

Helsinkiläisten liittyjien kirkko 2014 on hengellinen ja moderni yhteisö, jonka jäsenyys on ennen kaikkea julkinen kannanotto suvaitsevaisuuden puolesta.

LÄHTEET

Helsingin seurakuntayhtymän vuosilistat 2004, 2009 ja 2014.
www.helsinginseurakunnat.fi/yhteinhallinto/palvelut/tutkijalle/vaestotilastot.html

Kooste työpajasta *Kirkkoon liittyneet 27.10.2015*.
Tekijän hallussa.

KIRJALLISUUS

- Bäckström, A. 1993. *Believing in Belonging. The Swedish way of Being Religious*.
Teoksessa Riikka Ryökäs & Esko Ryökäs (toim.) *Urban Faith 2000*.
Publications of Church Sociology, Helsinki University.
- Day, A. 2011. *Believing in Belonging. Belief & Social Identity in the Modern World*.
Oxford: Oxford University Press.
- Jäsen 360°*. Käsikirja 2014.
- Kauppinen, J. (2008) *Takaisin kirkkoon. Tutkimus aikuisena kirkkoon liittyneistä Tampereella 1996–2006*.
Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 104. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Ketola K. (2011) *Suomalaisten uskonnollinen suvaitsevaisuus*.
Teoksessa Ketola et al. *Uskonto suomalaisten elämässä. Uskonnollinen kasvatus, moraali, onnellisuus ja suvaitsevaisuus kansainvälisessä vertailussa*.
Tampere: Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston julkaisuja 9.
- Niemelä, K. (2010) *Papisto ja kanttorit 2010. Akavan kirkollisten jäsenjärjestöjen ammattikyselyn raportti*.
Kirkon tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuja 20.
Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Niemelä, K. (2015) *No longer believing in belonging. A longitudinal study of generation Y from confirmation experience to church leaving*.
Social Compass, Vol. 62(2) 172-186.
- Salminen, V-M. (2014) *Osallistumattomien yhteisö. Kansankirkon passiiviset jäsenet tarkastelussa*.
Teoksessa Hytönen & al. *Leikkauspintoja kirkon jäsenyyteen*.
Kirkon tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuja 35. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Spännäri, J. (2014) *”Arvostan, mutta eroan.” Kirkosta eronneiden palaute vuosina 2012–2014*.
Kirkko Helsingissä -julkaisuja 2.

”

Kirkko tarvitsee tukea uudistumisessa mm. tasavertainen avioliittolaki, naispappeus (edelleen).”

”

Tunnustan ev.lut. kirkon oppia, sen klassisimmassa muodossa.”

”

Kiitos kirkko tuesta vähäosaisille ja syrjityille!”

”

Ihmisellä on hyvä olla hengellinen koti.”

”

Sain liittyessäni käsin kirjoitetun kirjeen, mikä tuntui upealta.”

”

Suuri arvostus kirkon tekemää työtä kohtaan.”

”

Olen jo eronnut uudelleen ja tuskin liityn enää. En halua tukea ulko-kultaisuutta ja tekopyhää, itsensä ylentävää käytöstä.”

